

Rehberlik Postası

Eđitim: Eyübođlu

Dijital Vatandaşlık

Bilişim ve iletişim teknolojileri gün geçtikçe gelişiyor, bu teknolojilerin kullanıldığı araçlar her geçen gün yaygınlaşıyor. Gelişmelere paralel olarak bilgiye her yerden kolayca ulaşılabilir ve her birey dünyanın farklı coğrafyasındaki ülke vatandaşları ile iletişim kurabiliyor. Tüm bu gelişmeler beraberinde, "Dijital vatandaşlık" kavramını doğurdu. Diğer bir ifade ile internetin iletişim ve haberleşme noktasında ülke sınırlarını ortadan kaldırması, dünyayı küreselleştirmesi bu kavramın ortaya çıkmasına sebep oldu.

Teknolojiyi ve teknolojiyle beraber hayatımıza giren dijital araçları doğru kullanmasını bilen, etik kurallara ve kişi haklarına dijital platformda da saygı duyan ve bu araçları güvenlik ve sorumluluk bilinciyle kullanmasını bilen kişiler için artık "Dijital vatandaş" ifadesi kullanılıyor. Dijital vatandaşlık kısaca, kişilerin teknoloji kullanımı ile ilgili sorumluluk sahibi davranış normları olarak tanımlanıyor.

Dijital vatandaşlığın her açıdan anlamlarını ortaya koymaya çalışan ve dijital vatandaşlığı dokuz boyutta inceleyen Mike Ribble, dijital araçları kullanım yaşının oldukça düşmesi ve yeni neslin aynı zamanda birer "dijital yerli" olmasından dolayı dijital vatandaşlık algısının çocuk yaşlarda başlaması ve bu çağdaki çocuklara dijital araçların kullanımının öğretilmesi gerektiğini ifade ediyor (Ribble, 2011). Çünkü bütün çocuklar vatandaşlık kimliğinden önce artık dijital vatandaşlık kimlikleri ile dünyaya geliyor. Günümüzde gençlerimizin her biri, dijital vatandaşlık kimlikleri ve dijital ortamlarda bıraktıkları kayıtlarla tanınıyor. Bu nedenle ileriki dönemde; iş başvurularında, cv planlamalarında ve sosyal yaşamlarına yönelik kazanımlarında gençlerin dijital kimliklerine uygun düzenlemelere ihtiyaç duyacaklarını belirtmek gerekiyor. Gençlerin akademik çalışmaları ve sosyal gelişim özelliklerinde teknoloji kullanımına yönelik dikkat etmeleri ve bilmeleri gereken özellikler, donanımlarını artırmalarına önemli bir katkı sağlayacaktır.

Dijital vatandaş olan gençlerimizin 21. yüzyıl becerilerini doğru kullanabilmeleri için, aşağıda açıklanan dijital vatandaşlığın üç temel alanı ve dokuz boyutunu uygulayabileceği beceriler kazanması, içselleştirmesi ve uygulaması günümüz dijital dünyasında önem taşıyor.

Öğrenme ve Akademik Performans

Dijital okur-yazarlık

- Farklı teknolojileri bilmek ve bu teknolojileri doğru kullanabilme becerisine sahip olmak
- Dijital ortamda doğru bilgiye ulaşma, üretme ve paylaşabilme becerisine sahip olmak
- Öğrenme-öğretme süreçlerinde teknolojiyi kullanabilmek

Dijital erişim

- Toplumun dijital teknolojiye her yerden yüksek hızla ve yüksek kalitede ulaşabilmesi

Dijital iletişim

- Dijital ortamda bilgi alışverişinde bulunabilmek
- Dijital ortamda farklı iletişim kaynaklarını kullanabilme becerisine sahip olmak
- İletişim kaynaklarını doğru zamanda ve doğru şekilde kullanabilmek

Okul Ortamı ve Öğrenci Davranışları

Dijital hak ve sorumluluklar

- Dijital araçları herkesin özgürce kullanabilmesi ve bu araçlar sayesinde herkesin kendisini özgürce ifade edebilmesi
- Dijital ortamda işlenen suçlar ve yapılan haksızlıklara karşı şikayet hakkını kullanmak ve bu sorumlulukta hareket etmek

Dijital etik

- Dijital araçları kullanırken başkalarının haklarına saygılı olmak
- Dijital araçların ne zaman ve nasıl kullanılacağı sorumluluğuna sahip olmak

Dijital güvenlik

- Dijital araçları kullanırken kullanıcıların kişisel bilgi güvenliğini, donanım, yazılım ve ağ güvenliklerini sağlayabilmek

Okul ve Okul Dışı Yaşam

Dijital kanun

- Dijital ortamda geçerli olan kural, politika ve kanunlar hakkında bilinçli olmak
- Bu kural, politika ve kanunlara riayet etmek ve riayet etmeyenleri uyarmak

Dijital ticaret

- Çevrimiçi ortamda mal ve hizmet satın alabilme bilinci ve yeterliliğinde olmak
- Çevrimiçi alışveriş ve bankacılık sistemlerinde bilgi ve veri gizliliğinin korunabilmesi
- Güvenli internet sayfalarından alışveriş ve ticaret yapma bilincinde olmak

Dijital sağlık

- Dijital dünyanın getirdiği fiziksel ve psikolojik sağlık sorunları ile ilgili bilinçli olmak

Gençlerin donanımlarını artırırken dikkat etmeleri gereken bir diğer önemli detay ise internet riskleri ve korunma yöntemleridir. Aynı bir başlık altında ele alınan bu konu üç önemli konu başlığı altında değerlendirilmektedir: İnternet içerik riskleri, temas riskleri ve ticari riskler

İnternet Riskleri

İnternet içerik riskleri:

Web sitelerinin barındırdığı görsel ve yazılı negatif içeriklerdir. Bu içerikler farklı şekillerde internet kullanıcılarını olumsuz olarak etkileyebilir. Kışkırtıcı şiddet söylemleri ve görselleri, nefret söylemleri ve görselleri, ırkçı söylemler ve görseller, cinsellikle ilgili içerikler; içeriğin derecesine göre kullanıcılar üzerinde olumsuz etkiler yaratabilir. Bununla birlikte doğru olmayan yanlış ve zararlı bilgiler de, bu bilgilere ulaşan her internet kullanıcısı için ayrı bir risk oluşturur ve internette bilgi kirliliğine sebep olur. Bu tür doğru olmayan bilgiler büyük bir risk oluşturmakla birlikte, internet kullanıcılarının da doğru bilgiye ulaşmasını zorlu ve karmaşık hale getirir.

Temas riskleri:

Çevrimiçi ve çevrimdışı iletişimde riskler olarak tanımlanabilir. Çevrimiçi iletişim; siber zorbalık, çocukların cinsel istismarı ve gizlilik ihlalleri olmak üzere sınıflandırılmakla birlikte, çevrimiçi ortamda özellikle çocukların tanımadığı insanlarla iletişim kurması ve istismarcıların kendilerini olduğundan farklı göstererek (grooming: kötü niyetli irtibat) çocuklarla iletişime geçmesi sonucu ortaya çıkar. Çevrimiçi bu temasın, gerçek hayatta yüz yüze buluşma noktasına taşınması ise çevrimdışı iletişim olarak adlandırılır.

Ticari riskler:

Ticari risklerin büyük bölümünü dijital vatandaşların kişisel verilerinin istismar edilmesi sonucu kimlik avı/oltalama (phishing) ve benzeri yöntemlerle dolandırılması vakaları oluşturur. Tüm bunlar sosyal mühendislik, kimlik hırsızlığı veya casus yazılımlar başlığı altında ele alınır.

Doğru, bilinçli ve donanımlı bireyler yetiştirmek, geleceğe hazırlanmak adına önemli bir hedeftir. Geleceğin dünyasında gençlerimizin dijital vatandaşlık kimliğini bilmeleri ve gerekli donanıma sahip olmaları, onlar adına fark yaratacakları bir özellik olacaktır.

Kaynaklar:

Çubukçu, Ahmet and Şahin Bayzan. "Türkiye'de dijital vatandaşlık algısı ve bu algıyı internetin bilinçli, güvenli ve etkin kullanımı ile artırma yöntemleri." Middle Eastern of African Journal of Educational Research (2013): 143-174.